

staaelse. Dansk Arbejdsgiverforening har taget det usædvanlige, men i dette Tilfælde forstandige Skridt at sende Rigsdagen — jeg tænker alle Rigsdagens Medlemmer — en Skrivelse, hvormed den fremsender Talen. Der siges, at den i socialdemokratiske Provinsblade er blevet forstaaet som indeholdende en Krigserklæring til Arbejderorganisationerne, og man udtaler Haabet om, at Modtageren vil gøre sig bekendt med det virkelige Indhold af Talen som Helhed. „De vil da antagelig være enig med os i, at naar Talen læses i Sammenhæng, kan den paa ingen Maade betegnes som en Krigserklæring eller en Udæskning til Arbejderklassen“. Jeg skal nu ikke gengive mit Indtryk af denne Tale efter fornyet Gennemlæsning af den, jeg skal nøjes med at udtale min store Tilfredshed med, at Arbejdsgiverforeningen officielt har sagt, at denne Tale ikke er en Krigserklæring eller en Udæskning. Denne Tale indeholder selvfølgelig mange interessante Ting, den indeholder ogsaa banale Bemærkninger, og en af disse er Bemærkningen om Retten til at arbejde lige saa længe, som man vil, som er nær i Slægt med de sædvanlige Bemærkninger om Nødvendigheden af den fulde Erhvervsfrihed. Det vil derfor være interessant af selve denne Tale Ord at erfare, hvorledes det staaer til med Erhvervsfriheden her i Landet. Talen skildrer Arbejdsgiverforeningen og siger følgende i en mægtig og berettiget Selvfølelse: „Vor Organisations Betydning for Landets forsvarlige økonomiske Udvikling ses bedst deraf, at naar vi lægger 1 Øre til vore Arbejderses Tilmeløn, betyder det, at Landets produktive Arbejde fordyres med Millioner Kroner om Aaret, og naar vi maa standse Arbejdets Hjul, mærkes Stilheden i den fjerneste Krog af Landet“, og videre: „Kun de færreste kan have Indsigt i det fine Net, der knytter Afgørelse til Afgørelse, saaledes at enhver Disposition fra vor Side kan overraske selv den kyndigste ved sine Følger snart her, snart der paa det vidtstrakte Arbejd marked. Ej heller er det enhver givet at forstaa, med hvor mange Slags Interesser, ofte modstridende, indenfor vor egen Kreds vi maa operere, hvor mange forskellige Personligheder vi maa samle under een Hat, hvor stor Fortræd selv et forholdsvis uskyldigt Brud paa Disciplin og paa Loyalitet kan volde os.“ Se, det er en meget levende, malende og af inderlig Begejstring farvet Tale om Erhvervsfriheden, saaledes som den er i det moderne Samfund. Nej, det, som vi her ser, er Erhvervsinteressernes Organisation; overalt i Landet, paa alle

Omraader, ser vi Erhvervsinteresserne organiserede. Det store Problem for al moderne Lovgivning, efterhaanden som denne Erhvervsorganisationsvirksomhed er skredet mere og mere frem, er derfor: Hvorledes lever Samfundet under Kampen mellem de Organisationer, som har modstridende Interesser? Derfor er Samfundet, som jo til Dels staaer mæglende i Kampen, interesseret i, at dets mæglende Virksomhed underbygges saa stærkt som muligt, og at naar Samfundet optæder dønnende, hvad Samfundet kender for Ret, overholdes uvægerligt. Men Samfundet er ogsaa tvunget til at organisere selve Samfundsinteressen i et Tilsyn med hele den øvrige Erhvervsorganisering. Erhvervsorganisationen er jo i visse bestemte Erhverv traadt saa stærkt frem, at man har Monopoler, Truster foran sig, og her i dette høje Ting har der været Flertal for at vedtage Tilsyn med saadanne Virksomheder, et Flertal, der erkendte Nødvendigheden deraf. Det er derfor med Beklagelse, at jeg hverken i Trontalen eller i Statsministerens Udtalelser finder en Bemærkning om, at dette Lovforslag vil blive genfremsat. Jeg havde dog Grund til at vente det, eftersom Indenrigsministeren paa min Forespørgsel i en tidligere Rigsdagssamling i Aar svarede, at hans Partis Stilling til denne Lov var uforandret. Jeg haaber derfor, at den kun er forglemt, at den ikke er ofret i Stilhed til de Konservative. Det konservative Folkeparti er som Parti i det væsentlige imod Ædruelighedsloven, ikke desto mindre er denne genfremsat, hvad jeg glæder mig over; jeg haaber, at Trustloven maa blive fremsat paa ny i Landstinget eller her til Bekræftelse fra dette Tings Side. Tilsyn er nødvendigt, og ikke mindst bliver det nødvendigt, hvis Forholdene udvikler sig saaledes, at der maa gives Værn for mange Erhverv under vanskelige Forhold. Det er jo meget muligt, at visse omfattende Industrierhverv kan blive saaledes stillet i den kommende Tid, at Arbejdsløsheden ikke blot rammer Arbejderne, men at den kommer til at true hele den samlede Erhvervsvirksomhed, og at derfor et Værn er nødvendigt. Jeg vil tilraade det konservative Folkeparti ikke at følge den Vej, som det forekommer mig, at dets Ordfører (Pitzner) her i Dag var inde paa, nemlig at forlange dette Værn givet i Form af et Toldværn, en Toldbeskyttelse; thi det tror jeg ikke, der kan opnaas nogen Tilslutning til her i denne Rigsdag, i alt Fald vil vi ikke være med dertil. Et Toldværn er andet end den fornødne Beskyttelse, det fornødne Værn i